

НЭГДҮГЭЭР ХЭСЭГ

Санамж: Нэгдүгээр хэсэг нь 56 сонгох даалгавартай нийт 80 оноотой. Даалгавар тус бүр 5 сонгох хариулттай. Тэдгээрийн зөвхөн нэг хариултыг сонгож хариултын хуудсанд будаж тэмдэглээрэй. **Хариултын хуудасны заавартай сайтар танилцаарай.** Амжилт хүсье.

- Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоно уу. /1 оноо/
Нийгэмшилтийн явцад хувь хүн өөрийгөө нийгмийн тодорхой бүлэг, нийтлэг нийгэмд харьяалуулан, тэдгээрийг илэрхийлэгч онцлог шинжийг тээгч нь болдог. Үүнийггэдэг.
A. Нийгэмшилтийн агент B. Дахин нийгэмшилт C. Нийгэмшилт
D. Адилсал E. Нийгмийн гажуудал
- Бүтэц чиг үүргийн онолын гол төлөөлөгч Р.Мертон нийгмийн институтийн чиг үүргийн хэлбэрүүдийг тодорхойлсон байдаг. Ил чиг үүрэгт хамаарах өгөгдөл аль нь вэ? /1 оноо/
A. Тухайн үйлдэгч урьдчилан тооцоолоогүйгээр бий болсон үр дагавар
B. Тухайн үйлдлийг гүйцэтгэгчээс мэдэж тооцоолсон үр дагавар
C. Үйлдэл нь зорьсныхоо эсрэг үр дагаварт хүргэх
D. Тухайн байр суурь бүхий хүн юуг хийх нь зөвшөөрөгдөж байгаа үйлдэл
E. Тухайн байр сууриас үүдэн бий болж, заавал биелүүлэх ёстой үйлдэл
- Дараах хүснэгтээс нийгмийн гажуудлын харьцангуй мөн чанар болон түүнд тохирох жишээг олно уу. /2 оноо/

Хүснэгт-а		Хүснэгт-б	
1	Нийгмийн хэм хэмжээ, хүлээлтэд нийцэх төлөв	1	Бүхий л нийгэмд хулгай хийх, эд мөнгөнд хохирол учруулах, архинд донтох, хар тамхи хэрэглэх үйлдэл байсаар байна.
2	Нийгэм болон нийгмийн бүлгийн олонх гишүүдийн хүлээн зөвшөөрсөн хүлээлтэд үл нийцэх төлөв	2	Эрэгтэйчүүд гэртээ суугаад нүүрээ будаж эмэгтэйчүүдэд тоогдохыг хичээх үйлдэл нь улс орнуудын үнэлэмж, ёс заншлаас хамаарч өөр өөрөөр үнэлэгддэг.
3	Гажуудал нь нийгмээсээ хамаараад харьцангуй мөн чанартай	3	Орчин үеийн нийгэмд эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийн хөдөлмөрийн үнэлэмжид тэгш хандах хандлага илүү их болсон.

- A. a-2, b-2 B. a-2, b-3 C. a-3, b-1 D. a-1, b-1 E. a-3, b-2

- Социологич Д.Датон ядуу хүмүүс бодит хэрэгцээнээсээ бага эрүүл мэндийн үйлчилгээ авч байгааг хэд хэдэн хүчин зүйлээс хамаарч байна гэж үзсэн. Хүснэгт дэх өгөгдлийг ажиглаад орхигдсон хүчин зүйлийг гүйцээгээрэй. /1 оноо/

Д.Датон	Санхүүгийн боломж
	
	Нийгмийн институтийн саад бэрхшээл

- A. Хувийн хүчин зүйл B. Ядуусын соёл C. Хувийн хичээл зүтгэл
D. Санхүүгийн эрх чөлөө E. Ур чадвараар бага, даржин амьдрал
- Нийгмийн тэгш бус байдал, давхраажилт оршин байгаагийн учир шалтгааныг тайлбарласан “социологийн орчин үе”-ийн төлөөлөгчдийг сонгоно уу. /1 оноо/
A. М.Вебер, К.Маркс B. К.Маркс, О.Райт C. О.Райт, Л.Уорнер
D. М.Вебер, О.Райт E. К.Маркс, Л.Уорнер
 - Судлаач О.Мөнхбатын “дунд” ангийн талаарх дүгнэлтэд үл хамаарах өгөгдлийг олно уу. /1 оноо/
A. Томоохон компанийн болон үйлчилгээний байгууллагын салбарын менежер багтдаг.
B. Тусгай дунд боловсролтой, төрийн болон хувийн байгууллагад ажил эрхэлдэг хүмүүс багтдаг.
C. Цэрэг, цагдаагийн дээд, дунд тушаалын офицер, шүүх байгууллагын албан хаагчид багтдаг.
D. Банк санхүү, томоохон аж ахуйн нэгжийн захирал, соёл, спортын элит бүлэг багтдаг.
E. Төр засгийн дунд албан тушаалтан, хэрэгжүүлэгч агентлагийн удирдлагууд багтдаг.

7. Байр суурийн шилжих хөдөлгөөний хэлбэрүүдийг өгөгдөлтэй нь зөв харгалзуулна уу. /2 оноо/

а. Хэвтээ чиглэлийн шилжих хөдөлгөөн б. Үе хоорондын шилжих хөдөлгөөн с. Хувийн шилжих хөдөлгөөн	1	Эцэг эх, гэр бүлийн төрөлхийн байр суурьтай нь харьцуулалгүйгээр хувь хүний байр суурь өөрчлөгдсөн бол
	2	Нийгмийн бүтцийн өөрчлөлттэй холбогдон нийгмийн тодорхой бүлгийн гишүүдийн байр сууринд өөрчлөлт гарсан бол
	3	Хувь хүний нийгэм эдийн засгийн байр сууринд өөрчлөлт гараагүй бол
	4	Тодорхой хувь хүнээс хамааран, түүний хичээл зүтгэл, авьяас чадвар, хөдөлмөрийн үр дүнд байр сууринд өөрчлөлт гарах
	5	Ч нь 1999 онд Архангай аймгийн Ихтамир суманд малчин М-ийн гэр бүлд төрсөн. Тэрээр 2021 онд их сургууль төгссөн. 2021 оноос захирлын албыг хашиж байна.

- A. a2, b3, c1 B. a1, b2, c3 C. a2, b5, c4 D. a3, b1, c5 E. a3, b5, c4

8. Дараах тоон мэдээллийг ашиглан эмэгтэйчүүдийн үйлдсэн гэмт хэргийн хувийн жинг тооцно уу. /2 оноо/

Нийгмийн байдлаар	Тоо	Нийгмийн байдлаар	Тоо
1. Ажилгүй	12532	2. Сурагч	644
3. Хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч	4501	4. ТББ-ын ажилтан	465
5. Хувийн хэвшилд ажиллагч	2212	6. Тэнэмэл	190
7. Малчин	2144	8. Хоригдол	45
9. Төрийн албан хаагч	1018	10. Сургууль завсардсан	38
11. Оюутан	1053	12. Хугацаат цэргийн албан хаагч	15
Нийт			24857
Эрэгтэй	21075	Эмэгтэй	3782

- A. 15,2 B. 152,1 C. 3782 D. 0,15 E. 21075

9. Доорх өгөгдлүүдийн “үнэн”, “худал”-ыг тогтооно уу. /2 оноо/

№	Өгөгдөл	Үнэн	Худал
1	Т.Парсонс нийгмийн хувьсал бол нийгмийн институтүүдийн ялгарлын өсөн нэмэгдэлт гэж үзсэн.		
2	Бүтэц чиг үүргийн онолчид нийгэмд гарах гэнэтийн өөрчлөлтийг хүсмээр зүйл биш хэмээн үздэг.		
3	К.Маркс нь М.Веберийг шүүмжлэхэд гол анхаарлаа хандуулсан. Тэрээр хувьслын онолыг бас шүүмжилсэн.		
4	К.Марксийн хувьд хүрээлэн буй орчинд дасан зохицох бус, харин түүнийг өөрчилдөг гэдэгт анхаарлаа хандуулдаг.		

- A. 1 худал, 2 худал, 3 үнэн, 4 худал B. 1 үнэн, 2 худал, 3 үнэн, 4 худал
C. 1 худал, 2 үнэн, 3 үнэн, 4 худал D. 1 үнэн, 2 үнэн, 3 үнэн, 4 худал
E. 1 үнэн, 2 үнэн, 3 худал, 4 үнэн

10. Германы социологич Э.Кассирерын үзэл санаанд хамаарах ойлголтыг сонгоно уу. /1 оноо/

- A. Хүн гэдэг бол бэлгэдлийн амьтан
B. Хүн бол бэлгэдэл бүтээгч амьтан
C. Хүн гэдэг амьтны адгууснаас ялгарч буй гол шинж нь бэлгэдэл
D. Тэмдгийн илэрхийлж буй далд утгыг бэлгэдэл гэдэг
E. Бэлгэдэл бол дохио тэмдгийн дараагийн түвшин

11. Соёлыг бүрдүүлэгч элементүүдийг тохирох жишээтэй нь зөв тохируулна уу. /1 оноо/

a. Үнэлэмж b. Мэдлэг c. Бэлгэ тэмдэг	1	Малчид болжмор бөөгнөрөхөд цас ордог, галуу дуугарахад бороошдог хэмээн хэлэлцдэг.
	2	Монгол улсын ерөнхийлөгч нь ард түмний эв нэгдлийг илэрхийлэгч мөн.
	3	Хөлөө хавчин суух нь сэтгэл санаа зовнисны шинж гэдэг.
	4	Өмнөх үеийн бүтээсэн нийгэм соёлын уламжлалыг өвлүүлэх нь нийгмийн оршихуйн үндэс юм.
	5	Сайн үйл, шударга ёс, эрх чөлөөг аль ч ард түмэн эрхэмлэдэг.

A. a5, b1, c4 B. a4, b1, c3 C. a2, b4, c3 D. a5, b1, c2 E. a2, b4, c5

12. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоорой. /1 оноо/

..... нь тухайн нийгмийн гишүүдийн дийлэнхэд нь зонхилж буй амьдрах зан үйл, үйлдлийн загварыг тодорхойлогч соёл юм.

A. Дэд соёл B. Зонхилогч соёл C. Сөрөг соёл
D. Олон улсын соёл E. Улс үндэсний соёл

13. Хүснэгтийн хоосон зайд тохирох өгөгдлийг зөв тохируулна уу. /1 оноо/

Өгөгдөл: (1-Улс төр, 2-Газар нутаг, 3-Ястан)

a	b	c
Угсаатны нийтлэгийн хоёр дахь нь юм.	Үндэс угсаа, хэл, соёл, түүх, зан заншил,, шашин зэргээр нийтлэг нийгмийн бүлэг бол угсаатан юм.	Үндэс угсаа, хэл, аж ахуй,-ийн хувьд ижил байхыг илэрхийлдэг ойлголт бол үндэстэн юм.

A. a-1, b-2, c-3 B. a-3, b-1, c-2 C. a-3, b-2, c-1 D. a-2, b-1, c-3 E. a-2, b-3, c-1

14. Харь соёлд дасан зохицох 7 үе шат байдаг. Дараах үе шатуудыг тохирох өгөгдөлтэй нь харгалзуулна уу. /2 оноо/

a. B шат b. D шат c. F шат	1	Шинэ соёлд дассан боловч, эргэн тойрныхоо хүмүүстэй харилцаа тогтоож чадахгүй.
	2	Харь хэл, орчин, хоол хүнс зэрэг шинэ зүйлсийг хүлээн авч чадахгүйгээс бухимдал үүснэ.
	3	Найз, нөхөдгүй, нийгмээс тусгаарлагдсан мэдрэмж төрнө.
	4	Шинэ орчинд бүрэн дасна.

A. a2, b4, c3 B. a1, b3, c2 C. a4, b1, c2 D. a2, b1, c3 E. a1, b4, c2

15. Доорх өгөгдлүүдийг соёлын түүхэн хэв маяг болон аж ахуй эрхлэлтийн шалгуурт нийцүүлэн ангилна уу. /2 оноо/

1. Хүй нэгдлийн соёл	2. Ан агнуурын соёл	3. Өрнийн соёл
4. Түүвэрлэгчдийн соёл	5. Дорнын соёл	6. Дундад зууны соёл

a. Түүхэн хэв маяг	b. Аж ахуй эрхлэлт

A. a-2, 4 b-1, 6; B. a-1, 6 b-2, 4; C. a-3, 5 b-2, 4;
D. a-2, 4 b-3, 5; E. a-1, 2 b-4, 6;

16. “Хуурмаг эрх чөлөө нь хүнийг ганцаардуулж, хорвоо ертөнцөд итгэх юмгүй, айж хургасан нэгэн болгодог” гэж үзсэн нь хэний үзэл баримтлал вэ? /1 оноо/

A. К.Оберг B. Дж.Кэмпбелл C. Ж.Локк D. Э.Фромм E. Э.Тайлор

17. Судалж буй юмс, үзэгдлийнхээ гол шинж тэмдэгт тулгуурлан тэдгээрийг тодорхой бүлэгт нэгтгэх аргыг юу гэж нэрлэдэг вэ? /1 оноо/
 А. Синтез В. Ерөнхийлөл С. Харьцуулалт D. Хийсвэрлэл E. Ойлголт

18. Ямар нэгэн юманд тодорхой шинж харилцаа байгаа эсэхийг батлах юм уу үгүйсгэх байдлаар илэрхийлдэг сэтгэхүйн хэлбэрийг юу гэж нэрлэдэг вэ? /1 оноо/
 А. Бодомж В. Харилцаат бодомж С. Ойлголт D. Анализ E. Харьцуулалт

19. Дараах ойлголтуудаас хоосон ойлголтыг сонгоно уу. /1 оноо/

1. Чөтгөр	2. Ширээ	3. Бодол
4. Санта Клаус	5. Авьяас	6. Ном

- A. 3, 5 B. 4, 6 C. 1, 4 D. 2, 6 E. 1, 5

20. Хүснэгтэд буй өгүүлбэрүүдээс бодомж болж чадах өгөгдлийг сонгоно уу. /1 оноо/

1. Та хаана амьдардаг вэ?
2. Угсаатан нь ястнаас том нийгмийн нийтлэг.
3. Монгол улс нь ерөнхийлөгчийн засаглалтай.
4. Улаанбаатар хот эндээс хол зайтай оршдог.

- A. 1, 3 B. 2, 3 C. 2, 4 D. 1, 4 E. 3, 4

21. “Зах зээлийн эдийн засгийн тогтолцоо”-ны үндсэн асуудал аль нь вэ? /1 оноо/

- A. Яаж-Юуг-Хэнд В. Яаж-Хэнд-Юуг С. Хэнд-Юуг-Яаж
 D. Юуг-Хэнд-Яаж E. Юуг-Яаж-Хэнд

22. Зах зээл дээр барааны үнэ буурахад илрэх үзэгдэл аль нь вэ? /2 оноо/

- A. Зах зээлд эрэлтийн тоо хэмжээ өснө, нийлүүлэлтийн тоо хэмжээ буурна, хомсдол үүснэ.
 B. Зах зээлд эрэлтийн тоо хэмжээ өснө, нийлүүлэлтийн тоо хэмжээ өснө, илүүдэл үүснэ.
 C. Зах зээлд эрэлтийн тоо хэмжээ буурна, нийлүүлэлтийн тоо хэмжээ буурна, хомсдол үүснэ.
 D. Зах зээлд эрэлтийн тоо хэмжээ буурна, нийлүүлэлтийн тоо хэмжээ өснө, илүүдэл үүснэ.
 E. Зах зээлийн тэнцвэр бий болж тэнцвэрт үнэ тогтоно.

23. Дараах тоон мэдээлэл болон томъёог ашиглан МУ-ын 2023 оны эдийн засгийн өсөлтийг тооцно уу. /2 оноо/

№	Он	ДНБ (тэрбум)
1	2022	25
2	2023	30
3	2024	35
4	2025	40

Томъёо:

$$\text{ЭЗӨ} = \frac{\text{ДНБ тайлан} - \text{ДНБ суурь}}{\text{ДНБ суурь}} \times 100\%$$

- A. -5% B. -20% C. 5% D. 20% E. 0.2%

24. Эдийн засгийн онолын Физиократизмын үзэл баримтлал аль нь вэ? /1 оноо/

- A. Улс орны баялаг гүйлгээний хүрээнд бий болдог.
 B. Улс орны баялаг зөвхөн хөдөө аж ахуй, газар тариаланд л бүтээгддэг.
 C. Ажилчны бүтээсэн хөлсний хөдөлмөрийг капиталист мөлжих замаар ашгийг бүтээдэг.
 D. Цэвэр буюу төгс өрсөлдөөн нь тогтвортой байдлын өндөр зэргийг хангана.
 E. Хүн болгоны ашиг хонжоо хайсан үйл ажиллагаа нь нийгмийн баялгийг бүтээдэг.

25. Үнэт цаас худалдан авагчдыг ердийн хүмүүс, өрсөлдөгчид, наймаачид гэсэн 3 хүрээнд хуваадаг. Наймаачид хувьцааг ямар зорилгоор худалдан авдаг вэ?/1 оноо/
- Ямар нэгэн компанийн хувьцааг худалдан авах
 - Өөрсдийн хуримтлалыг ногдол ашгаар арвижуулах
 - Тухайн компанийг өөрийн эрхшээлдээ оруулах
 - Хувьцааг худалдах худалдан замаар ашиг олох
 - Бүх төрлийн хувьцаа болон бонд, түүнийг худалдах, худалдан авах

26. Гүйлгээнд байх мөнгөний хэмжээг өсгөх нь яагаад нийт эрэлтийг нэмэгдүүлдэг вэ? /1 оноо/
- Хэрэглэгчдийн худалдан авах чадвар буурч, нийт эрэлт буурна.
 - Хэрэглэгчдийн худалдан авах чадвар өсөж, нийт эрэлт нэмэгдэнэ.
 - Хэрэглэгчдийн худалдан авах чадвар өсөж, нийт эрэлт буурна.
 - Хэрэглэгчдийн худалдан авах чадвар буурч, нийт эрэлт нэмэгдэнэ.
 - Хэрэглэгчдийн худалдан авах чадвар тэнцвэржиж, эдийн засаг тогтворжино.

27. Эдийн засгийн дараах ойлголтуудыг агуулгатай нь зөв тохируулна уу. /2 оноо/

a. Валютын ханш	1	Валютын ханш нь чөлөөтэй өсөж, буурах үзэгдэл
b. Валютын девальваци	2	Төв банкнаас валютын арилжааны ханшийг өсгөх
c. Валютын хөвөгч ханш	3	Валютын тогтсон өртгийг төрөөс бууруулах
	4	Гадаадын нэгж валютыг өөрийн валютаар худалдан авах үнэ.

- A. a2, b3, c1 B. a4, b2, c1 C. a1, b2, c3 D. a2, b3, c4 E. a4, b3, c1

28. График дахь мэдээллийг ашиглан өгөгдөлд тохирох зөв дүгнэлтийг сонгоно уу. /2 оноо/

- 2020 онд гипер, 2023 онд цогио, 2026 онд мөлхөө инфляци, 2020-2026 онд инфляци буурсан.
- 2020 онд цогио, 2023 онд гипер, 2026 онд мөлхөө инфляци, 2020-2026 онд инфляци буурсан.
- 2020 онд цогио, 2023 онд мөлхөө, 2026 онд гипер инфляци, 2020-2026 онд инфляци өссөн.
- 2020 онд мөлхөө, 2023 онд гипер, 2026 онд цогио инфляци, 2020-2026 онд инфляци өссөн.
- 2020 онд гипер, 2023 онд мөлхөө, 2026 онд цогио инфляци, 2020-2026 онд инфляци буурсан.

29. Эрэлт гэж юу вэ? Зөв хариултыг сонгоно уу. /1 оноо/

- Тухайн зах зээлд нийлүүлэх хүсэл эрмэлзэлтэй бөгөөд үйлдвэрлэх боломжтой бараа үйлчилгээний тоо хэмжээг хэлнэ.
- Худалдан авагчийн хүсэл сонирхлын үндсэн дээр тодорхой үнээр худалдан авах боломжтой бараа үйлчилгээний тоо хэмжээг хэлнэ.
- Иргэдээс бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг худалдан авахдаа төлж буй мөнгөн дүнг хэлнэ.
- Барааны үнэ болон тоо хэмжээний хоорондын хамаарлыг хэлнэ.
- Эдийн засагт бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний үнэ ерөнхийдөө өсөж буй байдлыг хэлнэ.

30. 1989 оны 12 дугаар сарын 10-ны өдрийн Монголын Ардчилсан холбооны анхны цуглаанд оролцогчдын дэвшүүлсэн уриа, лоозонд аль нь хамаарахгүй вэ? /1 оноо/

- Ардчилал бидний зорилт
- Хүнд суртлын аппаратыг устгая
- Социалист төрийн төлөө
- “Solidarity for Human rights”
- Олон намын тогтолцоо

31. Ардчиллын үнэт зүйлсийн тухай хүснэгтийг ажиглаад дутууг дараах хариултаас сонгоорой.

/1 оноо/

Ардчиллын үнэт зүйл	Ардчилсан нийгэмд хаан, ерөнхийлөгч, сайд хэн нь ч хуулиас дээгүүр эрх эдлэхгүй.
	Хүн бүр эрх тэгш, чөлөөтэй байх эрхтэй, эрхэм зэрэгтэй төрсөн.
	

- A. Ардчилсан нийгэмд хэн нэгнийг илүү харж, эрх дарх олгохгүй.
 B. Ардчилсан нийгэмд бүх хүн тэгш эрхтэй байх зарчим үйлчилнэ.
 C. Ардчилсан нийгэмд төрийн албан хаагчдад хяналт тавьдаг.
 D. Ардчилсан нийгэмд төрийн гаргасан шийдвэр иргэдийн эрх ашигт нийцдэг.
 E. Олонх нь удирдан захирч, цөөнхийн эрхийг хуулиар дамжуулан хамгаалдаг.

32. “Сонгодог ардчиллын онол”-ын аль хэсгийн ямар дараалалд алдаа байгааг олоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б	В
1-р хэсэг	Төр засаг ард түмнийхээ өмнө бүрэн хариуцлага хүлээх ёстой.	Төр, засаг нь ард түмнийхээ өмнө биш харин нам, бүлэг, лобби гэх мэт субъектүүдийн өмнө хариуцлага хүлээдэг.	Хүний эрх бол хэнээс ч үл хамаарах жам ёсны зүйл мөн.
2-р хэсэг	Хувь хүний хөгжих гол арга, улс төрийн амьдралд өргөн оролцох эрх боломжийг чухалчилдаг.	Олон түмэн өөрсдийн төр, засгаа сонгож байгуулдаг.	Дан ганц хувийн сонирхолд автдаггүй, ардчиллыг бататган хамгаалах үүрэг хүлээдэг.

- A. 1-р хэсгийн Б; 2-р хэсгийн А
 B. 1-р хэсгийн В; 2-р хэсгийн А
 C. 1-р хэсгийн А; 2-р хэсгийн В
 D. 1-р хэсгийн В; 2-р хэсгийн Б
 E. 1-р хэсгийн Б; 2-р хэсгийн В

33. 2024 оны УИХ-ын сонгуулиар 126 гишүүнтэй парламент бүрдүүлэхээр болжээ. Уг сонгуулиар парламентын 78 суудлыг мандатаар, 48 суудлыг намын жагсаалтаар бүрдүүлсэн бол сонгууль ямар тогтолцоогоор явагдсан бэ? /2 оноо/

- A. Холимог тогтолцоо, 78 нь мажоритар тогтолцоо, 48 нь пропорциональ тогтолцоо
 B. Холимог тогтолцоо, 48 нь мажоритар тогтолцоо, 78 нь пропорциональ тогтолцоо
 C. Мажоритар тогтолцоо, 78 нь холимог тогтолцоо, 48 нь пропорциональ тогтолцоо
 D. Мажоритар тогтолцоо, 48 нь холимог тогтолцоо, 78 нь мажоритар тогтолцоо
 E. Мажоритар тогтолцоо, 78 нь мажоритар тогтолцоо, 48 нь пропорциональ тогтолцоо

34. Алмонд, Верба нар өөрсдийн судалгаанд тулгуурлаж улс төрийн соёлын хэв маягуудыг боловсруулжээ. “Албатууд” (Subjects) гэсэн хэв маягт хамаарах ухагдахууныг сонгоно уу.

/2 оноо/

- A. Улс төр, төр засгийн талаар тун бүрхэг төсөөлөлтэй, голдуу бичиг үсэг мэдэхгүй, эсвэл улс төрийг огт тоож үздэггүй хүмүүс багтана.
 B. Төрийн түшмэд, хуульд идэвхгүй захирагдах боловч саналаа өгдөггүй, улс төрийн амьдралд идэвхтэй татагдан ордоггүй хүмүүс багтана.
 C. Улс төрийн үйл явцад бодитой оролцож байгаа эсвэл оролцоход бэлэн хүмүүс багтана.
 D. Улс төрийн амьдралын талаар мэдээлэлтэй байж, улс төрийн системд шаардлага тавьж түүнийхээ биелэлтээс хамааран эрх баригчдад дэмжлэг үзүүлэх эсэхээ шийдэж байдаг.
 E. Сонгуульд санал өгөх, нийгэм, улс төрийн амьдралд оролцох, албан тушаалтантай харилцана.

35. Нийгмийн гишүүд үг хэлэх, хэвлэн нийтлэх, аливаа нэг улс төрийн байгууллагаас оюун санааны хувьд бие даасан байдалтай байх нь иргэний нийгмийг төлөвшүүлэх төрийн бодлогын аль хүрээнд хамаарах вэ? /1 оноо/

- A. Нийгмийн хүрээ B. Эдийн засгийн хүрээ C. Оюун санааны хүрээ
D. Улс төрийн хүрээ E. Эрх зүйн хүрээ

36. Улс төрийн засаглалын нийгмийн нөөцөд хамаарах өгөгдлийг сонгоно уу. /2 оноо/

- A. Хүн бол засаглалын нөөц төдийгүй бас засаглалын субъект, объект мөн.
B. Үйлдвэрлэл, хэрэглээнд шаардлагатай материаллаг үнэт зүйл, мөнгө санхүү, техник технологи, газар нутаг, ашигт малтмал зэрэг нөөц орно.
C. Арми, цагдаа, аюулгүйн алба, шүүх, прокурор зэрэг нь хүчний байгууллагын үндсэн цөм болно.
D. Улс төрийн бодлого хэрэгжүүлэх явцад засаглагч өөрийг нь дэмжинэ хэмээн тооцож найдаж байдаг нийгмийн бүлэг, давхраа юм.
E. Засаглалд ач холбогдол бүхий мэдлэг мэдээлэл, тэдгээрийг олж авах, түгээх арга хэрэгслүүдийн нийлбэр цогц юм.

37. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоно уу. /1 оноо/

..... нь бүлгийн гишүүдийн сонирхлыг нэг үзүүрт чиглүүлэх буюу нэгтгэдэг. Мөн улс төрийн шийдвэрт тусгуулж чаддаг.

- A. Артикуляци B. Агрегаци C. Интеграци D. Сонирхлын бүлэг E. Эвсэл холбоо

38. Дараах улс орнуудын сонирхлын бүлэг, парламент хоорондын харилцааг зөв харгалзуулна уу. /2 оноо/

a. Герман улс	1	Сонирхлын бүлэг нь ихэвчлэн бизнесийн сонирхол дээр түшиглэдэг.
	2	Сонирхлын бүлгүүд нь яамдын сайдууд болон иргэний төлөөлөгч нартай харилцдаг.
b. ОХУ	3	Дэд хороо болон ажлын хэсэг нь сонирхлын бүлгээс мэргэжлийн хувьд заавар зөвлөгөө авч болохыг зөвшөөрдөг.
	4	Сонирхлын бүлгүүд засаг захиргаатай зөвшилцөлд хүрч чадахгүй байгаа нөхцөлд уг асуудлаа хуулиар шийдвэрлүүлдэг.

- A. a2, b4 B. a3, b1 C. a1, b2 D. a3, b4 E. a2, b3

39. Хүний эрхэм чанарын үндсэн шинжид үл хамаарахыг сонгоно уу. /1 оноо/

- A. Хүний эрхэм чанар нь хязгааргүй үнэт зүйл.
B. Хүний эрхэм чанарыг хүнээс салгаж үл болно.
C. Хүний эрхэм чанарт халдаж үл болно.
D. Хүний эрхэм чанар хүн бүрд адил байна.
E. Хүний эрхэм чанар нь үл хэмжигдэх үнэт зүйл.

40. Өгөгдлийг зөв харгалзуулна уу. /2 оноо/

a. Сум, сум дундын шүүх b. Нийслэлийн шүүх c. Улсын дээд шүүх	1	Иргэний хэргийн шүүх
	2	Анхан шатны шүүх
	3	Давж заалдах шатны шүүх
	4	Хяналтын шатны шүүх

- A. a4b1c2 B. a3b1c2 C. a2b4c3 D. a2b3c4 E. a3b2c4

41. Иргэн Д нь боловсролын салбарт олон жил ажилласан, туршлагатай сайн ажилтан. Түүнийг байгууллагын ерөнхий төсөв захиран зарцуулагч нь тодорхойгүй шалтгаанаар ажлаас халах тушаал гаргасан тул дээд шатны байгууллагад хандсан. Иргэн Д захиргааны байгууллагатай ямар хэлбэрээр харилцах вэ? /1 оноо/

- A. Шүүхэд хандана B. Өргөдөл гаргана C. Хүсэлт гаргана
D. Нэхэмжлэл гаргана E. Гомдол гаргана

42. Газрын тухай асуудлаар иргэд захиргааны хэргийн анхан шатны шүүхэд нэхэмжлэл гаргасан боловч анхан шатны шүүхийн шийдвэрийг эс хүлээн зөвшөөрч давж заалдах шатны шүүхэд хандах хэрэгтэй болсон. Тэд давж заалдах шатны шүүхэд хэрхэн хандах вэ? /2 оноо/
 А. 14 хоногт орон нутагт, нийслэлд 7 хоногийн дотор шүүхээр дамжуулан нэхэмжлэл гаргана.
 В. 14 хоногийн дотор шийдвэр гаргасан шүүхээр дамжуулан гомдол гаргана.
 С. 30 хоногийн дотор шийдвэр гаргасан шүүхээр дамжуулан гомдол гаргана.
 D. 30 хоногийн дотор дээд шатны захиргааны байгууллагаар дамжуулан нэхэмжлэл гаргана.
 E. 14 хоногийн дотор дээд шатны захиргааны байгууллагаар дамжуулан гомдол гаргана.
43. А нь найз Б-ээс “Чи надад унадаг дугуйгаа 1 сарын хугацаатай хэрэглүүлээч, би хөлсөнд нь 50000 төгрөг өгье” гэж асуухад Б зөвшөөрчээ. Энэ тохиолдол дахь иргэний эрх зүйн харилцааны агуулгад ул хамаарах өгөгдлийг сонгоно уу. /2 оноо/
 А. Дугуйгаа өмчлөх гэрээнд гарын үсэг зурах
 В. Б нь мөнгийг А-аас шаардах
 С. Б нь дугуйгаа А-ийн ашиглалтад шилжүүлэх
 D. А нь дугуйгаа шилжүүлж өгөхийг шаардах
 E. А нь хөлс болох 50000 төгрөг төлөх
44. Хохирлоос шалтгаалан орлого, ашиг алдсан бол түүнийг гаргуулах нь гэм хорыг арилгах аль арга замд хамаарах вэ? /1 оноо/
 А. Эд хөрөнгөд В. Эрүүл мэндэд С. Сэтгэл санаанд D. Амь насанд E. Хор уршигт
45. Иргэд 16 наснаас хөдөлмөрийн гэрээний нэг талаар оролцдог. Тэгвэл хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын зөвшөөрөлтэйгөөр хөдөлмөрийн гэрээ байгуулах нас хэд вэ? /1 оноо/
 А. 15 нас В. 14 нас С. 12 нас D. 18 нас E. 13 нас
46. Даатгуулагч А нь 55 настай, тэрээр тэтгэврийн нэмэгдэл олгох үндэслэлээр 12%-ийн нэмэгдэл авахаар болжээ. А нь нийт хэдэн жил тэтгэврийн даатгалын шимтгэл төлсөн бэ? /1 оноо/
 А. 28 В. 20 С. 8 D. 12 E. 26
47. Ажилгүйдлийн тэтгэмжийг ямар нөхцөлд олгох вэ? /2 оноо/
 А. Засгийн газрын тогтоосон хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээний 75 хувиас багагүй нөхцөлд олгоно.
 В. Даатгуулагч нийгмийн даатгалын шимтгэлийг 3 болон түүнээс дээш сарын хугацаагаар төлсөн нөхцөлд олгоно.
 С. Даатгуулагч нийгмийн даатгалын шимтгэлийг 36 сараас доошгүй хугацаагаар төлсөн нөхцөлд олгоно.
 D. Даатгуулагч нийгмийн даатгалын шимтгэлийг 12 сар, түүний сүүлийн 6 сард нь тасралтгүй төлсөн нөхцөлд олгоно.
 E. Даатгуулагч нийгмийн даатгалын шимтгэлийг 24 сараас доошгүй хугацаанд, сүүлийн 9 сард нь тасралтгүй төлсөн нөхцөлд олгоно.
48. “Монгол улс бол сонгодог бага улс” хэмээх ойлголтод ул хамаарах өгөгдлийг олоорой. /2 оноо/

Хэсэг	А	Б	В
1-р хэсэг	Орос, Хятад хоёр их гүрний дунд оршдог.	Эдийн засаг нь гадаадын хөрөнгө оруулалтаас ихээхэн хамааралтай.	Түүхий эд хэрэглээний бараа бүтээгдэхүүн нь хоёр хөршөөсөө хамааралгүй.
2-р хэсэг	Улс төрийн тогтвортой байдал бүрэн хангагдаагүй.	Хөрш улсууд, бүс нутагтай баттай нөлөөлж чаддаг. Эдийн засгийн тогтвортой хөгжилтэй.	Далайд гарцгүй, эх газрын байршилтай.

 А. 1-р хэсгийн А; 2-р хэсгийн А
 В. 1-р хэсгийн Б; 2-р хэсгийн В
 С. 1-р хэсгийн А; 2-р хэсгийн Б
 D. 1-р хэсгийн В; 2-р хэсгийн Б
 E. 1-р хэсгийн В; 2-р хэсгийн А

49. Монгол улс хоёр хөрштэйгөө харилцах зарчимд хамаарахгүй өгөгдөл аль нь вэ? /1 оноо/
 А. Сайн хөршийн В. Хүмүүнлэгийн С. Стратегийн түншлэл
 D. Олон тулгуурт E. Тэнцвэртэй

50. Монгол улс Орос улстай харилцах харилцааны тулгуур баримт бичгүүдийг зөв тохируулна уу. /2 оноо/

a. 1993 он	1	Москвагийн тунхаглалыг баталсан.
b. 2000 он	2	Стратегийн түншлэл хөгжүүлэх тухай тунхаглалыг баталсан.
c. 2006 он	3	Найрсаг харилцаа, хамтын ажиллагааны тухай гэрээ байгуулсан.
	4	Улаанбаатарын тунхаглалыг баталсан.

- A. a4b3c2 B. a4b3c1 C. a3b2c1 D. a2b4c3 E. a3b4c1

51. Олон улсын байгууллагын үндсэн шинжид ул хамаарах ойлголтыг сонгоно уу. /1 оноо/

1. Засгийн газрууд хамтран байгуулдаг.
2. Хувь хүн, иргэн байгуулах боломжтой.
3. Улс орнуудад илүү нээлттэй, байгууллагын бүтэцтэй.
4. Тодорхой чиглэл, хүрээнд зорилго тавьж хэрэгжүүлдэг.

- A. 1, 3 B. 1, 2 C. 2, 3 D. 2, 4 E. 1, 4

52. Дараах ойлголтуудыг тохирох өгөгдөлтэй нь зөв харгалзуулна уу. /2 оноо/

a. Реалист онол	1	ОУХ-ны тоглогчид нь зөвхөн үндэсний бүрэн эрхт улсууд байдаг.
b. Неомарксист онол	2	ОУХ-ны тоглогчид нь бүрэн эрхт улс, тэдгээрийн холбоо, эвсэл байна.
c. Неолиберал онол	3	ОУХ нь нийгмийн тодорхой анги бүлэглэлүүдийн харилцааны үр дүн юм.
	4	ОУХ-ны бүрэн эрхт субъектүүд нь бүрэн эрхт улс, үндэстэн дамнасан корпорацууд, ЗГ-ын бус байгууллагууд, хувь хүмүүс байдаг.

- A. a1b3c2 B. a1b3c4 C. a3b2c1 D. a4b3c1 E. a3b2c4

53. Монгол улс ба Турк улсын харилцааны тухай өгүүлэхдээ хамаарахгүй зүйл оруулсан бол аль нь вэ? /1 оноо/

- A. Монгол улс 1995 оноос Анкарад Элчин сайдын яамаа нээн ажиллуулсан байна.
 B. “ТИКА”-гийн шугамаар нийт 30 сая ам долларын техникийн тусламж үзүүлжээ.
 C. Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газрын цахим архив зэрэг 30 орчим хөтөлбөр, төсөл хэрэгжүүлсэн.
 D. Монгол улсад уг улсын хөрөнгө оруулалттай 63 компани бүртгэгдсэнээс 52 нь худалдаа, нийтийн хоолны салбарт байна.
 E. Туркийн тал 1996 оноос Улаанбаатарт элчин сайдын яамаа нээн ажиллуулсан байна.

54. Монгол улс гуравдагч хөршийн бодлогын хүрээнд 2018 оны байдлаар Япон, Энэтхэг, БНСУ, АНУ, Герман, Турк, Канад, Австрали зэрэг улсуудтай түншлэлийн харилцаа тогтоосон. Эдгээр улсуудаас стратегийн түншлэл болон иж бүрэн түншлэлийн харилцаа тогтоосон улсуудыг сонгоно уу. /2 оноо/

- A. Стратегийн түншлэл- БНСУ, Япон; Иж бүрэн түншлэл- АНУ, Герман
 B. Стратегийн түншлэл- Япон, Турк; Иж бүрэн түншлэл- БНСУ, Энэтхэг, Австрали
 C. Стратегийн түншлэл- Энэтхэг, БНСУ; Иж бүрэн түншлэл- Япон, АНУ, Герман
 D. Стратегийн түншлэл- Австрали, Япон; Иж бүрэн түншлэл- Энэтхэг, АНУ, Турк
 E. Стратегийн түншлэл- Япон, Энэтхэг; Иж бүрэн түншлэл- АНУ, Герман, Турк

55. Цэгийн оронд тохирох хариултыг сонгоно уу. /1 оноо/

..... гэдэг бол хүнлэг байх ёс суртахууныг эрхэмлэн ямар ч үед, аль ч нөхцөлд ядарч зүдэрсэн эмзэг бүлгийн хүмүүсийн эрх ашгийг дээдэлж, тэдний ашиг сонирхлыг хүндэтгэсэн үйл ажиллагаа явуулахыг шийдвэр гаргагчид болон манлайлагчид уриалах, тэднийг ятган үнэмшүүлэх явдал юм.

A. Эдийн засгийн дипломат ажиллагаа

B. Хүмүүнлэгийн дипломат ажиллагаа

C. Соёлын дипломат ажиллагаа

D. Цахим дипломат ажиллагаа

E. Улс төрийн дипломат ажиллагаа

56. Бага улсууд гадаад бодлогодоо ямар стратегийг илүүд үзэж гадаад харилцаанд оролцох эрмэлзэлтэй байдаг вэ? /2 оноо/

1. ОУБ-ын үйл ажиллагааг дэмжин түүний ивээл дор гадаад харилцаанд оролцохыг эрмэлздэг.
2. Хүч чадавх, нөөц бага тул хатуу хүчний бодлогыг чухалчилдаг.
3. Эрх зүйн хүчинд чухал ач холбогдол өгч гадаад харилцаанд оролцдог.
4. Их гүрний хүчинд дулдуйдаж хатуу хүчний бодлого явуулдаг.
5. Улс орнуудын хүч чадавх нь эдийн засгийн хөгжил, цэрэг, зэвсэгт хүчин зэргээс хамаарна.
6. Зөөлөн болон хатуу хүчийг хослуулан ухаалаг хүчний бодлогыг амжилттай хэрэгжүүлж байна.

A. 3, 6

B. 2, 5

C. 1, 4

D. 1, 3

E. 2, 3

ХОЁРДУГААР ХЭСЭГ

Санамж: Хоёрдугаар хэсэг нь 4 даалгавартай нийт 20 оноотой. **Хариултын хуудасны заавартай сайтар танилцарай.**

2.1 Дараах онол болон сэтгэгчдийн үзэл санааг тохирох өгөгдөлтэй нь харгалзуулна уу. /5 оноо/

a. Неомарксист онол	1	Хөдөлмөрийн хуваарь нийгмийн зохион байгуулалтын үндэс болохын зэрэгцээ тэгш бус байдалд хүргэх үндсэн шалтгаан гэж үздэг.
	2	Эрх мэдэл бүхий хэсэг өөрийн ашиг сонирхлоо хэрэгжүүлэх давуу нөхцөлд байх бол бусад нь тэрхүү ашиг сонирхлыг хэрэгжүүлэхээр хүчин зүтгэх нөхцөлд байна.
b. Дэвис ба Мур	3	Үйлдвэрлэлийн хэрэгсэлтэй харилцах харилцааны ялгарлыг үйлдвэрлэлийн харилцаан дахь хянах эрх мэдлийн үзэл санаагаар баяжуулан судалсан.
c. О.Райт	4	Хувь хүний ангийн харьяаллыг нийгэм, эдийн засгийн үзүүлэлтээр хэмжих бус, харин бусад хүмүүсийн зүгээс үнэлэх нэр хүндийн субъектив үнэлгээ, хүндлэлээр хэмжих загварыг боловсруулсан.
d. Бүтэц чиг үүргийн онол	5	Нэг хэсэг байр суурь нь бусдаас илүү чухал бөгөөд илүү өндөр ур чадварыг шаарддаг, хүмүүсийн сонирхлыг татахын зэрэгцээ илүү хүндлэл хүлээж байдаг.
e. Л.Уорнер	6	Өмчөөс гадна эрх мэдлийн ялгарлыг чухалчилдаг. Төр нь ноёрхогч ангийн эрх ашгийг хэрэгжүүлж байдаг гэж үздэг.
	7	Нийгэм, эдийн засгийн индексийн аргачлал нь ажил мэргэжлийн нэр хүндийн зэрэглэлийг тухайн хүний боловсрол, орлогын хэмжээгээр тодорхойлдог.

2.2 Гадаад худалдаа, түүний тухай ойлголтуудыг тохирох өгөгдөлтэй зөв харгалзуулна уу. /5 оноо/

a. Портфелийн хөрөнгө оруулалт	1	Аж үйлдвэр нь өрсөлдөх чадвараар сул, хөгжиж байгаа улс орнууд болон гадаадын өрсөлдөөнийг дааж чадахааргүй, хөл дээрээ босож байгаа салбаруудад зайлшгүй хэрэгтэй юм.
	2	Бүтээгдэхүүн экспортлохын оронд гадаадад үйлдвэрийн газар байгуулах эсвэл худалдан авч болно.
b. Гадаад худалдааны хамгаалах бодлого	3	Үйлдвэрлэгчид шинэ зах зээлд нэвтрэхийн тулд өрсөлдөгчөөсөө доогуур үнээр бараагаа шахаж дараа нь үнээ өсгөх зорилготой түр зуурын арга хэмжээ юм.
c. Импортын сөрөг тал	4	Бусад улс орнуудтай тогтоосон худалдааны харилцааг зохицуулах зорилгоор төрөөс авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний нийлбэр цогц юм.
d. Демпинг	5	Гадаадын компанийг хянах зорилгоор бус харин үнэт цааснаас ногдол ашиг болон үнэт цаасны ханшны өсөлтөөс орлого олох зорилготой.
e. Гадаад худалдааны бодлого	6	Импорт нэмэгдсэнээр дотоодын зах зээлд түүнтэй ижил төрлийн бараа үйлдвэрлэж байгаа эх орны үйлдвэрлэгчид хохирдог.
	7	Барааг экспортолсноор дотоодод тухайн барааны хомсдол үүсэж улмаар хэрэглэгчид хохирч болно.

2.3 Д.Истоны улс төрийн системийн загварын бүрдэл хэсгүүдийг тохирох өгөгдөлтэй нь зөв харгалзуулна уу. /5 оноо/

a. Шаардлага	1	Бүх нийтийн санал асуулгад оролцох, шийдвэрийг дэмжиж буйгаа илэрхийлэх
	2	Үндэсний олон нийтийн телевиз нийгмийн дэг журмыг тогтоох зорилгоор зөрчлийн тухай хуулийн зохицуулалтыг сурталчлах нэвтрүүлэг хийв.
b. Дэмжлэг	3	Нийгмийн системийн нэгэн дэд систем
c. Шийдвэр	4	Нийгэм, улс төр, эдийн засаг, экологийн зэрэг янз бүрийн системээс гарч буй тулгалтууд
d. Эргэх холбоо	5	Төрийн сангийн дэмжлэгээр гадаадад суралцуулах хөтөлбөрийг батлав.
e. Үйлдэл	6	Улс төрийн системд өөрчлөгдөж буй орчинд дасан зохицох, шинэчлэх өөрийгөө хадгалах бололцоог олгодог.
	7	Төрийн бус, дэд системүүд гаралтын чиг үүргийг гүйцэтгэдэг.

2.4 Хүний эрхийг хамгаалах Олон улсын болон Үндэсний механизмын тулгуур ойлголтуудыг тохирох өгөгдөлтэй нь харгалзуулна уу. /5 оноо/

a. Хүний эрхийг хамгаалах үндэсний тогтолцоо	1	Аливаа эрх мэдэлд хязгаар бий. Хүн бүр эрхээ хамгаалуулахаар төр, засагт гомдол, шаардлага гаргах эрхтэй.
	2	МУ-ын Үндсэн хуульд зааснаар төр нь хүний эрхийн талаар хүлээсэн үүргээ хэрэгжүүлэхийн тулд тодорхой байгууллага, тогтолцоог бүрдүүлэн ажилладаг.
b. Хүний эрхийн үндэсний байгууллага	3	Хоёр болон түүнээс дээш улс хуульчлан дагаж мөрдөхөөр баталсан хүний эрхийн гэрээ
c. Хүний эрхийг хамгаалах НҮБ-ын дүрэмд үндэслэгдсэн байгууллага	4	Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан баримт бичиг
d. Конвенц, пакт	5	Хүний эрх, эрх чөлөөний хэрэгжилтэд хяналт тавих, хамгаалах, дэмжих, мөн төрийн байгууллагуудын үйл ажиллагаанд хяналт тавих чиг үүрэгтэй ажилладаг.
e. Хүний эрхийн үзэл баримтлалын шинж	6	Ерөнхий Ассамблей, Эдийн засаг, нийгмийн зөвлөл, Аюулгүйн зөвлөл, Хүний эрхийн комисс гэх мэт
	7	НҮБ-ын олон улсын шүүх, Хүний эрхийн хороо Хүүхдийн эрхийн хороо, Арьс өнгөөр ялгаварлан гадуурхалтыг устгах хороо гэх мэт

